

հուրն այն՝ որ ի չարխառնութեանց օրոց գոյացեալ ուսուցիկն խեղդիչ գոր կոչեն բարի՝ ցասունն յԱրարչէն անդ որ ի Ֆիլիպէ բաց յայլազգացն բնակչաց, զպանդխտելոցն որ յերկիր օտար, զնոր ժողովելոցն զժողովուրդն զամենեցուն զխոցեալ սիրտս դառնագոյն ևս հրով դարձեալ խոցոտեաց. քանզի եբաց զժամկեալն հուր և նաւթիւ և հիւթով և ճարպով սնոյց և զանթեղեալն կրակ վառեալ նոր նորոգութեամբ հրդեհեաց. զի ոչ եթէ միայն ի մատաղագոյն մանկանց և ի ստղիկեաց և ի պատանեկաց, այլ և յազնուականացն և ի տանուտեարց և ի սարկաւազացն էին, որք անձանօթ աշխարհի՝ անձանօթ ցաւօքն տագնապեալք ի տարածամ մահուն լքան ի սիրելեաց հեծեծանօք: Զի սոպառեալք էին յուժոյ՝ ի տխրութեանց եկելոց, և ոչ կարէին ևս լալ. զի անարեկեալ էին ընդ նորին պէս պէս փորձութիւնսն և ոչ անգամ ևս ողբալ կարէին, քանզի ամենևինք ոչ բխէր ցօղ ի ցընցուց սրտից զի կարծրացեալ էր որպէս զապառաժ քարս անբերս: . . . . .

. . . . . Եւ աստանօր դարձեալ Ամենակարողն արար պատճառ մխիթարելոյ ըզվշտանգեալ ժողովուրդն, զվերոյիշեալ զայրն ազնուական, զպարոն Զելեպի Աբրահամ. զի գնացեալ էին ի տանուտեարց ի դուռն արքունի ինդրել ի նախարարաց թագաւորաց զտուն մի ազօթից. և Աբրահամ Զելեպին ըստ յառաջնումն նուագի գորովոյն արգահատեալ զտանուտեարս և քաջալերեալ ծանուցանել բռնակալաց, ցուցեալ զճանապարհս զբանց բարեբարոյից մեծամեծացն և զկերպս հայցուածոց հանգամանաց, զրել տայր զարգուհալս և երբեմն ղեզերէր ի բարեխօսութիւն իրին կատարելոյ բաղձանօք: Քանզի որ փափաքէրն՝ ասելով ըստ Գաւթի ընդ կատարման շինուածոյն անդ գնալ, թէ մտից ի տուն քո պատարագօք և տաց քեզ զուխտ իմ գոր խոստացայ և ճաշակել փափաքէր ի ծառոյն ստացելոյ յեօթնեկի անմահարար պտղոցն և ցնծալ ի լոյս ճրագին եօթնարփենի գոր թագնեաց բլուրն կնդրկի յարկն . . . . . ցցուցեալն ի Սողոմոնէ, ուր զենանի եզն պարարակ շօր ի հաճութիւն, զենեալ պատարագելոցն անծախապէս ծարաւեալն և քաղցեալն, զիմեալ փափաքէր յարբումն և ի ճաշակումն անմահականացն յախտեականաց, յիշատակելով և զճայրն հանգուցեալ անդ որ ի Ֆիլիպէ ի հարսնարանն գոր առնելոցն էր հրճուեցուցանել ընդ ամենայն նախնեաց իւրեանց:

Մինչդեռ ինքն նկատէր մտախոհ իմաստու-

թեամբ անզարդացեալ զտունն, տգեղացեալ ի զուարթութենէ, մերկացեալ ի փառաց, տխրեալ մանկանց ձեռս ի ծնօտի կալեալ, աղախնեաց ձեռս զմիջօք, այլայլեալ կերպարանացն սպասաւորաց ափիբերան կանգնելով ի տարակուսանս վարեալ, բարեկամաց պշուցեալ զիմօք լսիկ նստէին. իսկ մայրն խոհեմացեալ փղձկեալ սրտիւ զանհանդուրժելին զվտանգ ոչ կարացեալ տանել ողբերգական ձայնիւ և դառն արտասուօք սկսուտսել առ որդին. Աւր է լուսինն մեր զի ըմբռնեցաւ, ուր է արեգակն մեր զի խաւարեցաւ. ուր է վրանն փառաց մեր զի փեռեկեցաւ. ուր է թագ և պարծանք մեր զի խլեցան. ուր է տանուտէրն ազնուական զի ի մէնջ պակասեցաւ. ուր է որդեակ իմ, պատուականն այր՝ հայր քո զի ի մէնջ յանդառնալին ուղևորեցաւ. և երգս առեալ սոցին նմանօք զարժանին զայն ողբոց լային, յիշատակելով զերախտիսն և զմեծութիւն: Եւ ընթացեալ անդ հասին եպիսկոպոսք և վարդապետք և քահանայք և տանուտեարք զրեալքն ըստ ժամանակին. ամենայն որ ըստ կարի մատուցանէին նոցա զսփոփական բանս, զոհաբանականս առ բարերարն Աստուած մխիթարութեանց սրտից վճատելոց ընծայէին:

Իսկ մեք յայսմ վտանգի քանիցս դառնացար առաւելագոյն քան զնոսա զի ոչ ևս հասար յեւսին ողջունի նորա և ոչ ևս զմեզ որ մխիթարութեան ետես արժանի, օտարս համարելով ըստ կարծեաց. բայց մեք կորուսաք զվարեմի գորովագութիւն մեր. տարագրեցաք իբրև ի հարագատութեան, լքաւ քաղցրալուրն որ արգահատէրն զմեզ որպէս զորդիսն: Վասն որոյ և ողբասցուք ըստ ողբերգող տեսողին որ ի հնուքն որոյ անուանակոչութեան պատմող ճառիս թէ որք մնացաք և ոչ գոյ մեր հայր. մարք մեր այրիք ի ժամանակաց մերոց այլովք հանդերձ և ընթացցուք ոճոյն առաջնով յաւարտումն իբրև պատմաբանութիւն աստուածասիրացդ ունկնդրաց:

Քանզի իբրև լուր եղև զալուստ առ ամենեանն Մաթէոս Զելեպու որ յԱրրիանուպօլիս, զմխիթարական զիրս արձակէին ըստ արժանեաց ևս առաւել քահանայքն աստուածարեալք, տանուտեարքն իմաստազարդք, ղեսպանս արձակեալ հանդերձ սփոփական նամակօք առ Մաթէոս Զելեպին, պատկանալիւ և յօղաւոր բանիւք յիշելով զերախտիս բարեկամին իւրեանց հօր նորա ըստ Սողոմոնի վասն լման շինութեան եկեղեցւոյն: Զոր իբրև ետես զեկեալ՝ Մաթէոս Զելեպին, որքանեաւ ի բազմիցն մխիթարեալ